

LANDSTINGSREVISIONEN

Granskning av årsbokslut 2016

Rapport nr 22/2016

April 2017

Malin Westerberg Blom & Peter Bjureberg, Ernst & Young AB
Diarienummer: REV 24:3-2016

Västerbottens läns landsting

Granskning av årsbokslut 2016-12-31

Genomförd på uppdrag av revisorerna

Building a better
working world

Building a better
working world

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING OCH BEDÖMNING	3
2	INLEDNING	4
2.1	Bakgrund.....	4
2.2	Syfte och revisionsfrågor	4
2.3	Avgränsning och ansvar.....	4
2.4	Revisionskriterier	4
2.5	Metod och genomförande.....	5
3	RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER.....	7
3.1	Bokslutsprocessen	7
3.2	Förändrade redovisningsprinciper och efterföljsamhet av riktlinjer	8
3.3	Resultaträkningen	9
3.4	Balansräkningen.....	11
3.5	Bedömning.....	13
4	UPPFÖLJNING AV MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING	14
4.1	Finansiella mål.....	14
4.2	Balanskravet.....	14
4.3	Bedömning.....	15

1 Sammanfattning och bedömning

EY har på uppdrag av revisorerna i Västerbottens Läns Landsting granskat Västerbottens Läns Landstings årsbokslut och årsredovisning per 2016-12-31. Granskningen har genomförts i enlighet med rekommendationer från normgivande organ och med beaktande av god revisions sed.

Efter genomförd granskning bedömer vi att;

- den finansiella redovisningen i allt väsentligt har tagits fram i enlighet med Lag om kommunal redovisning, god redovisnings sed/normgivning och Landstingets centrala riktlinjer,
- räkenskaperna i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultatet 2016 och ställningen per 2016-12-31,
- finansiella mål för god ekonomisk hushållning har fastställts och följts upp,
- Fullmäktiges resultatmål för 2016 har inte uppfyllts, Landstingets ledning står inför fortsatta utmaningar med att anpassa verksamhetens kostnadsramar till den finansiering som finns att tillgå,
- det lagstadgade balanskravsresultatet har uppnåtts

Våra observationer från granskningen kan vidare sammanfattas i följande noteringar:

- Som vi tidigare påpekat bör processen för delårsrapporter/årsredovisning stramas upp och tidigareläggas i sina respektive beståndsdelar; detta för att möta uppställda tidsramar.
- Tidigare gjorda påpekanden och rekommendationer gällande bland annat hantering av läkares jourkompensation kvarstår. Enligt uppgift pågår ett arbete kring detta i landstinget.
- Uppbokad fordran (41, 8 Mkr) vad gäller nytt regionavtal för åren 2014, 2015 och 2016, kan för fjolårets och årets uppbokning slutligen utvärderas först under hösten 2017. Detta gör att riktigheten i storleken på posten beloppsmässigt är svår att uttala sig om.
- Landstingsstyrelsen rekommenderas att prioritera arbetet med att implementera komponentredovisning avseende materiella anläggningstillgångar. Vidare kan och bör årsredovisningens avsnitt för redovisningsprinciper förstärkas till kommande år med syfte att uppnå en större likformighet med vad Rådet för Kommunal Redovisning föreskriver.
- Vi har i tidigare avgivna granskningsrapporter framfört synpunkten att förbättringspotential finns gällande det sätt på vilken den samlade rapporteringen för Landstingets verksamheter sker i del- och årsrapporter. Avvikelseanalyser bör presenteras för samtliga ingående verksamheter med information om såväl väsentliga orsakssamband som handlingsplaner för verksamheter uppvisande negativa budgetavvikelser. Vår rekommendation kvarstår.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Revisorerna skall enligt kommunallagen årligen pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

För att revisionen skall kunna uttala sig om räkenskaperna för 2016 varit rättvisande och om verksamheten sköts från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, genomförs denna granskning av årsbokslut och årsredovisning för Västerbottens läns landsting 2016 på uppdrag av Landstingets revisorer. Under året har vi dessutom granskat delårsbokslutet per 2016-08-31. Denna granskning har avrapporterats till revisorerna i revisionsrapport daterad den 27 oktober 2016.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är bedöma om räkenskaperna är rättvisande och om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (KRL).

Därtill skall bedömning ske om resultatet är förenligt med av fullmäktige fastställda mål för god ekonomisk hushållning.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

1. Är räkenskaperna för Västerbottens läns landsting rättvisande?
2. Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och god redovisningssed?
3. Är redovisat resultat förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?

2.3 Avgränsning och ansvar

Granskningen omfattar samtliga styrelser och nämnder inom Landstinget, inkluderande den sammanställda redovisningen.

Ansvar för upprättande av årsredovisningen och för att Landstinget har rättvisande räkenskaper ligger på landstingets styrelse.

2.4 Revisionskriterier

Granskningen har skett i enlighet med kommunallagen och andra författningar om revision, Revisionsreglementet samt god revisionssed i kommunal verksamhet.

SKYREVs (Sveriges Kommunala Yrkesrevisorers) utkast till Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting har tillämpats i allt väsentligt vid granskningen. Vidare har rekommendationer och utkast till rekommendationer som SKYREV (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorers) varit vägledande. Granskningen tar i beaktande vad SKYREV föreskriver i sitt "Utkast till vägledning för redovisningsrevision i

Granskning av årsbokslut 2016-12-31 - finansiell del, Västerbottens läns landsting

kommuner och landsting", april 2014, med anledning av att ISA, International Standards on Auditing, kan vara vägledande och tillämpas i revisioner inom såväl privat som offentlig sektor. Standarden understryker bland annat vikten av att processgranskningar genomförs av väsentliga processer. Denna del tillgodoses i de fördjupningsgranskningar som sker av i riskanalysen identifierade väsentliga processer; exempelvis löneprocessen, intäktprocessen och granskningen av utbetalningsprocessen.

Den nya vägledningen framhåller här till vikten av att Förvaltningsberättelsen skall granskas med avseende på den information som lämnas. Härvid delas informationen in i finansiell information som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen, finansiell information som endast har indirekt koppling till de finansiella delarna samt icke finansiell information som inte har någon påverkan på de finansiella delarna.

Vid vår granskning av årsredovisningens förvaltningsberättelse granskar vi finansiell information som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen. Övriga delar i förvaltningsberättelsen läser vi med fokus på om beskrivningarna är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Landstingsstyrelsens ansvar för rättvisande räkenskaper och årsredovisningen regleras i följande lagar, mål och normer, vilka utgör den norm/ de kriterier som granskningens resultat värderas mot:

- Lag om kommunal redovisning (KRL).
- Kommunallagen
- Landstingets fastställda mål för god ekonomisk hushållning
- God redovisningssed

2.5 Metod och genomförande

Vår granskningsinsats har baserats på den separata risk- och väsentlighetsanalys som vi utfört för att identifiera väsentliga poster i balans- och resultaträkningen som är komplexa eller på annat sätt innefattar stor risk. Allmänt kan sägas att periodiseringar, materiella poster och formell riktighet ges största utrymnet.

Granskning av resultaträkningen har skett genom s.k. analytisk granskning, vilket innebär att utfallet för verksamhetsåret har jämförts med såväl budget som tidigare års utfall. Uppföljning har vidare skett med ansvariga controllers med syfte att följa upp oväntade och oförklarade avvikelser, likväl som vi diskuterat kvalitet i redovisat utfall.

Vi har vidare gjort en uppföljning av svar, som vi i delåret lät verksamhetsområdeschefer/controllers lämna på ett antal centrala frågeställningar av typen;

- vilka finansiella mål som erhållits/åtagits,
- huruvida eventuella oklarheter beträffande de finansiella målen råder,
- bedöms målen realistiska att kunna genomföras av verksamhetsledningen,
- avgörande faktorer till avvikelser mot budget och tidigare avlämnade prognoser,
- hur avvikelserna kommuniceras uppåt till ledning respektive inom organisationen,
- väsentliga åtgärder som vidtagits under perioden/planeras under året för att nå målen,
- Planerade åtgärder inför kommande budgetperiod för att möta fullmäktiges långsiktiga resultatmål?

Frågeställningarna har berört följande verksamhetsområden; VO-Sjukhusvård, inkluderande de verksamheter som hör till nämnden för funktionshinder och habilitering, VO-Tandvård, VO Primärvård samt VO Service.

Landstingets balansräkning har substansgranskats med utgångspunkt i upprättad risk- och väsentlighetsanalys. Granskningen utgår från av landstinget upprättade balanskontoutredningar med underlag. Vi har kontrollerat att samtliga balanskonton är avstämde och verifierade med underlag som styrker existens och värdering. Granskningsinsatsens omfattning för respektive konto är beroende av vilken risknivå som kontot utgör.

Siffermaterialet i årsredovisningen kontrolleras mot landstingets huvudbok och den sammanställda redovisningen. Därutöver granskas att årsredovisningen innehåller den information som krävs enligt gällande lagtexter och god redovisningssed i kommunal verksamhet.

Rapporten innefattar väsentliga iakttagelser och sammanfattande bedömningar.

Rapporten har kommunicerats med Landstingets ekonomiledning.

3 Rättvisande räkenskaper

3.1 Bokslutsprocessen

Vår samlade bedömning efter utförd granskning är att ekonomistaben förfogar över kompetent personal för den ekonomiska rapporteringen. Landstinget bedöms att ha en utvecklad och fungerande bokslutsprocess.

Dokumentationen och kvaliteten i bokslutet bedöms över lag hålla en tillfredsställande nivå. Vi vill dock framföra följande iakttagelser:

- Våra synpunkter innefattar bland annat att tidplanen bör förbättras med avseende på årsredovisningsprocessen kopplat till mötesagendan. Fortfarande är mötesagendan snäv. Vi har den 24 mars fått den sammantagna årsredovisningen för Västerbottens läns landsting, som ska granskas och som denna rapport baseras på. Detta är det underlag som skickas i handlingarna till landstingsstyrelsens arbetsutskott. Landstingsstyrelsen tar upp landstingets årsredovisning vid sitt möte den 4 april. Detta innebär att revisorerna formellt får styrelsens antagna årsredovisning den 4 april; sju arbetsdagar innan de ska lämna sin revisionsberättelse. Revisionsberättelsen ska i sin tur lämnas till fullmäktige inom i kommunallagen föreskriven tid. Ett viktigt område att se över är således mötesagendan kring bokslutstidpunkten. Under 2016 har ett arbete för att förbättra årsbokslutsprocessen påbörjats, vilket vi ser positivt på. I detta arbete är det även viktigt att ta med denna fråga kring mötesagendan.
- Den differens som fanns bland likvidkonton i Landstinget vid delårsbokslutet, har utretts.
- De noteringar som gjorts tidigare år kring bristen på kontroll av ingående delposter i balansräkningen gällande automatkonterade periodiseringar, har till största delen åtgärdats. En rapport har tagits fram och rutinerna har förändrats, så att de olika typerna av transaktioner som omfattas av periodiseringar har delats upp i redovisningen. Därmed är en specifikation över kontona möjlig att ta fram, förutsatt att bokningarna görs korrekt. Vi vill understryka vikten av att en regelbunden genomgång görs. Enligt uppgift genomför landstinget regelbundna avstämningar av dessa konton.
- Våra framförda synpunkter och rekommendationer i tidigare rapporter avseende följande punkter är oförändrade och Landstingsstyrelsen bör prioritera att åtgärda dessa:
 - Vi har i tidigare rapporter påtalat vikten av att landstinget ser över tillämpningen av gällande regelverk för läkares jourkompensation. I underlaget för jourskulden finns en rad läkare med mycket höga jourkulder. Dessa har upparbetats under en mycket lång tid, men ersättning görs utifrån gällande lönenivå. I landstinget pågår enligt uppgift ett arbete med att se över detta.
 - De bidrag som är kopplade till investeringar skall enligt RKR redovisas som en skuld vid mottagandet och därefter upplösas i samma takt som tillgången skrivs

av. Vi har tidigare år noterat att landstinget tillgodoser den redovisningsmässiga hantering som följer detta regelverk genom ett manuellt sidordnat system. Eftersom en manuell hantering alltid ökar risken för fel, bör landstinget undersöka möjligheten att uppdatera berörda system för att tillgodose de ökade kraven. Vi har vid vår granskning erfarit att en del av den uppgradering av system, som kommer att genomföras under våren 2017, omfattar en uppdatering även av detta.

Norrtåg redovisar för 2016 ett överskott, som redovisas som skuld i Norrtågs bokslut. Bedömd del av överskottet är 7,5 mkr. Landstinget bör undersöka om dessa borde redovisas som en fordran i landstingets bokslut.

Resultatet av vår granskning av resultat- och balansräkningen kommenteras vidare i avsnitt 3.3 och 3.4 nedan.

3.2 Förändrade redovisningsprinciper och efterföljsamhet av riktlinjer

Rådet för kommunal redovisning har i sin rekommendation rörande materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4) förtydligat krav på att även kommuner och landsting ska tillämpa komponentredovisning för materiella anläggningstillgångar från 2014. Västerbottens läns landsting tillämpar inte denna rekommendation fullt ut vid upprättandet av årsbokslutet 2016-12-31. Av årsredovisningen framgår vilka tillgångar som komponentindelats, men inte hur arbetet fortskrider, vilket bör framgå. Vi har för avsikt att följa upp detta under 2016.

Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om hyra och leasing kommenteras i årsredovisningens avsnitt om redovisningsprinciper, men bör enligt vår bedömning utvecklas utifrån de kriterier som uppställs i RKR 13.2 Redovisning av hyra och leasing. Dessutom kommenteras inte hyresavtal bland årsredovisningens redovisningsprinciper. Vår bedömning är att detta avsnitt bör utvecklas.

Vad gäller redovisningsprinciper kopplat till pensioner, har förbättringar i beskrivningar gjorts. Dock bör information lämnas kring aktualiseringsgrad och man bör även förtydliga när kostnader för avsättningar respektive ansvarsförbindelser avseende pensioner uppkommer.

Avsnittet fem år i sammandrag bör återfinnas i årsredovisningens förvaltningsberättelse.

3.3 Resultaträkningen

3.3.1 Översiktlig sammanställning av resultat, budget- och prognosavvikelse

Belopp i Mkr	Resultat helår 2016	Resultat helår 2015	Budget helår 2016	Prognos helår 2016 (delårs- rapport)	Budget- avvikelse helår 2016	Prognos- avvikelse helår 2016
Verksamhetens intäkter	2 718	2 676	2 588	2 529	130	189
Verksamhetens kostnader	-9 811	-9 544	-9 766	-9 927	-392	-231
Avskrivningar, plan	-347	-327				
Verksamhetens nettokostnader	-7 440	-7 195	-7 178	-7 398	-262	-42
Skatteintäkter	5 741	5 490	5 761	5 711	-20	30
Generella statsbidrag o utjämning	1 603	1 619	1 556	1 603	47	0
Summa skatteintäkter och statsbidrag	7 344	7 109	7 317	7 314	27	30
Finansiella intäkter	216	136	34	65	182	151
Finansiella kostnader	-23	-42	-73	-22	50	-1
Summa finansiella poster	193	94	-39	43	232	150
Extraordinära poster	0	0	0	0	0	0
Årets resultat	97	8	100	-42	-3	139

3.3.2 Kommentar till 2016 års resultat

Årets resultat 97 Mkr understiger det budgeterade resultatet för året med -3 Mkr, med följande fördelning (jmf med situationen efter tertial 2, augusti 2016):

▶ Verksamhetens nettokostnadsutfall	-261 Mkr	(-179 Mkr)
▶ Skatter och statsbidrag	27 Mkr	(-12 Mkr)
▶ Finansnetto	<u>232 Mkr</u>	<u>(-36 Mkr)</u>
Nettoavvikelse	-3 Mkr	(-155 Mkr)

Den negativa utvecklingen av verksamhetens kostnader har fortsatt under årets sista tertial i förhållande till budgeterade nivåer. Beaktat den erhållna tilläggsköpeskillingen för en fastighet som avyttrades under 2014, och som har tillgodogjorts årets resultat med 25 Mkr, uppgår den reella budgetavvikelsen för nettokostnadsutfallet till -287 Mkr. Föregående år uppgick den motsvarande reella budgetavvikelsen till -292 Mkr, efter att återbetalningen av premier för avtalsförsäkringar från AFA, justerats med 50 Mkr.

Att nettoavvikelsen för årsresultatet inte nämnvärt avviker från det budgeterade, är i allt väsentligt orsakat av för Landstinget opåverkbara faktorer som utvecklingen på de finansiella

marknaderna och ökade statsbidrag. I likhet med tidigare avgivna rapporter gör vi sammanfattningsvis bedömningen att avvikelserna kan härledas till främst två problemområden. Det ena, att igångsatta besparingsprogram inte ger avsedd effekt och den andra att kända, mer strukturellt betingade problemområden, sedan lång tid inte haft budgettäckning.

Den negativa nettokostnadsutvecklingen, jämfört den budgeterade, beskrivs mycket översiktligt i landstingsstyrelsens avlämnade årsredovisning. Orsakerna till avvikelserna som anges är framförallt hänförliga till sedan tidigare kända och kommenterade problemområden. Framför allt är bemanningsproblematiken ett, med överskridna personalkostnadsramar inklusive ökade kostnader för inhyrd personal jämfört med tidigare år. Men också högre kostnader än planerat för länspatienters vård i andra landsting samtidigt som Landstingets regionintäkter även i år är väsentligt lägre än planerat.

Vår genomförda granskning har inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till hur Landstingets resultat har redovisats i årsredovisningen.

3.3.3 *Kommentar avseende träffsäkerhet i prognos*

Baserat på upprättat delårsbokslut, efter årets första åtta månader, prognostiserades för helåret 2016 ett negativt resultat om -42 Mkr jämfört det slutliga resultatutfallet om 97 Mkr.

Den positiva avvikelsen om 139 Mkr är föranledd av utvecklingen av finansnettot och en förbättrad skatteprognos med sammanlagt 180 Mkr. Den negativa prognosavvikelsen av verksamhetens nettokostnader under sista tertialet, - 42 Mkr, förutsåg vi i vår granskning av delårsbokslutet där vi rapporterade en trolig budgetavvikelse om ca - 270 Mkr.

Vi noterar att det i årsredovisningen inte görs någon jämförelse mellan årets uppnådda resultatutfall mot vad som prognostiserades, baserat på utfallet per augusti och redovisat i delårsrapporten.

3.3.4 *Vår utförda granskning av resultaträkningen*

Förutom en genomförd analytisk granskning av intäkts- och kostnadsslagen i resultaträkningen har vi utfört en avstämning av Landstingets finansiering visavi staten. Beaktat gjorda kommentarer i 3.3.2 ovan, har vår granskning inte påvisat några väsentliga avvikelser i förhållande till hur Landstingets resultat har redovisats i årsredovisningen.

Granskningen av den sammanställda resultaträkningen för koncernen kommenteras inte här då inga väsentliga iakttagelser gjorts kring årets utfall.

3.3.5 *Verksamhetens nettokostnadsutveckling*

I årsredovisningen presenteras en analys av budgetavvikelsen av verksamhetens nettokostnader. Vid studie av denna bör det noteras att presenterade avvikelser presenteras efter de budgetjusteringar som Landstingsstyrelsen, enligt delegation från fullmäktige, gjort under perioden. Det bör härvid noteras att "Nettokostnadsramen" i budgeten under innevarande år har utökats med 55 Mkr genom en gjord budgetförstärkning i finanserna. Detta mot bakgrund av ökningen av generella statsbidrag för läkemedel och ersättning för flyktningmottagande. Den periodiserade årsbudgeten för Hälso- och sjukvårds-nämnden har,

som ett resultat av gjorda budgetjusteringar, kommit att ökats med 122 Mkr (118 Mkr per augusti) under perioden jämfört med den ursprungliga budgeten för året.

Liksom i tidigare rapporter gör vi sammanfattningsvis bedömningen att avvikelserna kan härledas till främst två problemområden. Det ena, att igångsatta besparingsprogram inte ger avsedd effekt och den andra att kända, mer strukturellt betingade problemområden, sedan lång tid inte haft budgettäckning. Efter våra kontakter med verksamhetsföreträdare under året återger vi nedan några sammanfattande reflektioner på orsaker till verksamheternas budgetavvikelser, förutsättningar och handlingsplaner. Dessa är de samma som redovisades i vår rapport efter granskningen av årets delårsbokslut per augusti 2016:

- ▶ Stor utmaning föreligger i den kompetens/generationsväxling som pågår och som leder till bemanningsproblem och stor sårbarhet med ökade kostnader som följd.
- ▶ Merkostnader till följd av att hyrpersonal tvingas fylla vakanser, ett problemområde utan "quick-fixes".
- ▶ Omfattande fastighetsproblem till följd av sjuka hus-problematiken, med omflyttningar och störningar i produktion och sjukskrivningar.
- ▶ Pekar på behov av att vissa områden/uppdrag genomlyses särskilt inför kommande budgetprocesser
- ▶ Frågan om vilka åtgärder som finns planerade besvaras sammanfattningsvis med att ett långsiktigt arbete pågår för att komma tillrätta med kostnader som är förknippade med kvalitetsbrister och ineffektiva arbetsmetoder. Organisationer revideras med syfte att uppnå en resurseffektiv och flödesorienterad sjukhusvård utan barriärer med igångsatta åtgärder för rekrytering, utbildning, kapacitets och produktionsplanering för att minska behovet från bemanningsföretag.
- ▶ En "spendanalys", med syfte att få ett bättre grepp om Landstingets samlade inköp, har genomförts och uppges ligga till underlag för kommande beslut.

Enligt vår bedömning sker en till synes strukturerad uppföljning av utfall och åtgärdsplaner i verksamheten generellt sett. Målen upplevs som tydliga men svåra att leva upp till. Exempel finns på där negativa budgetavvikelser för vissa kostnadslag redan förutses i inledningen på verksamhetsåret, vilket också kommuniceras med landstingsledningen.

3.4 Balansräkningen

Den genomförda granskningen av balansräkningen har tagit sin utgångspunkt i att söka svar på stora och/eller oväntade avvikelser jämfört med tidigare perioder. Granskningen har inte påvisat några väsentliga avvikelsernoteringar i förhållande till hur Landstinget redovisat substansen av tillgångar och skulder i årsredovisningen. Förutom den osäkerhet som följer kring upplupna intäkter för såld vård enligt nedan, har balansräkningens poster substansgranskats mot dokumenterade underlag utan anmärkning.

Följande granskningsnoteringar kan dock vara värd att notera:

- Upplupna intäkter för såld vård beräknas i årsbokslutet per 2016-12-31 till 41,8 mkr (f å 66,8 mkr), vilket är en minskning med ca 25 mkr (f å ökning med ca 27 mkr).

Förutom de sedvanliga posterna, innehåller upplupna intäkter för såld vård en post som avser en bedömning av intäkter som erhålls först under 2017, men som avser åren 2014, 2015 och 2016. Dessa redovisas i år till ett bedömt belopp om 18,7 mkr

(få 34,9 mkr). Uppbokningen baseras på det nya regionavtal som gäller från och med 2015¹. Uppbokad fordran kan slutligen utvärderas först under hösten 2017. Detta gör att riktigheten i storleken på posten beloppsmässigt är svår att uttala sig om.

Vad gäller köpt vård, kan vi efter utförd granskning av bokslut per 2016-12-31, konstatera att upplupna kostnader för utomlänsvård har bokats upp med 11,0 mkr (få 19,9 Mkr), vilket innebär en minskning med 8,9 Mkr mot samma tidpunkt ifjol. Fjölårets belopp var för högt beräknad med 4,7 mkr. Den uppbokning som görs är en uppskattning. Landstinget bör i efterhand stämma av årets uppbokning mot konsumtionsfiler från storsjukhusen, för att följa upp avvikelse mellan bedömning och faktiskt utfall. Enligt uppgift görs denna uppföljning under april månad 2017.

Koncernfrågor

Efter utförd granskning av årsredovisningen för 2016, noterar vi att landstinget kommenterar resultatutvecklingen för Region Västerbotten samt för Norrlandsoperan, Norrtåg och Länstrafiken. Några närmare kommentarer kring utfall och prognos för övriga bolag ingående i koncernen görs inte.

Av Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om sammanställd redovisning framgår att "särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet ska lämnas om koncernföretagen. De särskilda upplysningarna ska ge en samlad bild av de ekonomiska engagemangen i koncernföretagen." "Till de särskilda upplysningarna hör även en analys av den ekonomiska utvecklingen i företagen, bl. a innehållande en bedömning av affärs- och marknadsrisker samt finansiella risker".

I landstingsstyrelsens årsredovisning lämnas viss information kring finansiella risker kopplat till de tre kommenterade bolagens verksamhet. Efter vår granskning noterar vi att det i årsredovisningen även bör lämnas en beskrivning av risker kopplade till övriga bolags verksamhet i allmänhet samt affärs- och marknadsrisker för buss- och spårtrafik i synnerhet.

Av förvaltningsberättelsen bör framgå väsentliga händelser under året och efter dess utgång för såväl landstinget som landstingskoncernen. Viss information har lämnats, men det är vår rekommendation att informationen samlas på ett ställe i årsredovisningens förvaltningsberättelse, så att det framgår tydligt för läsaren.

¹ Uppbokningen av de 34,9 Mkr bygger på regleringar i regionavtalet i allmänhet och dess §11 i synnerhet. Avtalet är förenklat konstruerat så att tilläggsbetalningar kommer att göras, om NUS kostnader enligt efterkalkylerad KPP överstiger det som är fakturerat. Om så är fallet, kommer köparlandstinget att tilläggsbetala en tredjedel av differensen. Kravet för tilläggsbetalningar är dock att NUS kostnadsnivå mätt enligt föreskrifter i avtalet, inte får ligga högre än genomsnittet för övriga universitetssjukhus, exklusive Karolinska och NUS.

KPP=Kostnad per patient; innebär att kostnaden beräknas för varje individuell vårdkontakt.

Vi vill även uppmärksamma revisorerna på följande fråga, som är viktig att följa kommande år. Av landstingets årsredovisning framgår att den framtida resultatutvecklingen för Norrlandsoperan, kommer att påverkas av de investeringar i arbetsmiljö som genomförts under 2016. Finansieringsfrågan kring ökad hyreskostnad är enligt årsredovisningen inte löst. Nyttjande av ägaranslag från tidigare år om 11,5 mkr beskrivs kunna finansiera hyreshöjningen för 2017 och motverka ett underskott, medan prognosen för 2018 är ett underskott på 8,8 mkr för Norrlandsoperan AB. Revisionen kommer att följa resultatutvecklingen i bolaget.

3.5 Bedömning

- Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt vara upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och i överensstämmelse med god redovisningssed.
- Den negativa utvecklingen av verksamhetens kostnader har fortsatt under årets sista tertial i förhållande till budgeterade nivåer. I allt väsentligt är det för Landstinget opåverkbara faktorer som möjliggjort den positiva budgetavvikelsen för årets resultat. Inte minst då utvecklingen på de finansiella marknaderna. En faktor som naturligtvis är mycket svårbedömd sett ur ett framtidsperspektiv. Problemet är att kärnverksamheterna inte klarar sig inom den finansiering som finns att tillgå i form av skatter statsbidrag och vårdintäkter.
- Verksamheter med redovisade budgetunderskott bedöms alltså vara relaterade till två problem. Det ena är att igångsatta besparingsprogram inte varit tillräckliga och/eller inte gett avsedd effekt. Det andra utgörs av att kända problemområden inte haft realistiska förutsättningar i budgeten.
- Tidigare gjorda påpekanden och rekommendationer gällande bland annat läkares jourkompensation kvarstår. Enligt uppgift pågår ett arbete kring detta i landstinget.
- Uppbokad fordran (41, 8 Mkr) vad gäller nytt regionavtal för åren 2014, 2015 och 2016, kan för fjolårets och årets uppbokning slutligen utvärderas först under hösten 2017. Detta gör att riktigheten i storleken på posten beloppsmässigt är svår att uttala sig om.
- Landstingsstyrelsen rekommenderas att prioritera arbetet med att implementera komponentredovisning avseende materiella anläggningstillgångar. Vidare kan och bör årsredovisningens avsnitt för redovisningsprinciper förstärkas till kommande år med syfte att uppnå en större likformighet med vad Rådet för Kommunal Redovisning föreskriver.
- En sammanhållen årsredovisning för Landstingets samlade verksamhet, bör inkludera en avvikelseanalys av de ingående verksamheternas resultatutveckling. Med såväl information om väsentliga orsaker som handlingsplaner för verksamheter uppvisande negativa budgetavvikelser.

4 Uppföljning av mål för god ekonomisk hushållning

Fullmäktige skall fastställa mål för god ekonomisk hushållning och uppföljning av dessa mål skall göras i delårsrapport och i årsredovisning. Revisorerna skall granska och bedöma måluppfyllelsen. Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål samt verksamhetsmål. I denna granskning följs endast de finansiella målen upp.

4.1 Finansiella mål

I årsredovisningen utvärderas måluppfyllelsen av de finansiella mål som fastställts av landstingsfullmäktige samt balanskravsresultatet.

Målen för god ekonomisk hushållning har av fullmäktige fastställts till tre kvantifierbara finansiella mål vilka återges och kommenteras nedan;

- ▶ **Landstinget skall ha ett positivt ekonomiskt resultat som årligen uppgår till minst 1,4 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag**

Resultatmålet för 2016 har inte infriats. Detta trots att måltalet är föremål för årliga reduceringar och att såväl årets verksamhetsresultat som finansnetto har påverkats i betydande utsträckning av positiva engångseffekter vilka inte ingick i budgetförutsättningarna för året.

Ett besvärande problem är att kärnverksamheterna inte klarar sig inom den finansiering som finns att tillgå i form av skatter, statsbidrag och vårdintäkter. Förhållandet ställer stora krav på framtida uppföljning och styrning av verksamheterna.

- ▶ **Investeringarna ska finansieras utan extern upplåning**

Vi instämmer i Styrelsens bedömning att målet har klarats sett till innevarande år. Vidare noterar vi att fullmäktiges uttalade strategi, om att en årlig investeringsnivå minst skall ligga i paritet med årliga avskrivningar uppfylls.

- ▶ **Det totala pensionsåtagandet vid utgången av 2016 ska vara finansierat till minst 33 procent.**

Målet bedöms vara uppfyllt vid utgången av 2016.

4.2 Balanskravet

Kravet på balans mellan intäkter och kostnader, balanskravet, är lagstadgat enligt Kommunallagen 8 kap. 4 §. Avstämning av balanskravet skall ske såväl i delårsrapporten, på basis av det prognostiserade och justerade resultatet för året samt i årsredovisningen.

Styrelsen gör i sin årsredovisning denna avstämning och redovisar ett balanserat justerat resultat för 2016 om 71 Mkr. Balanskravet bedöms härmed vara uppfyllt för året.

Building a better
working world

4.3 Bedömning

- Finansiella mål för god ekonomisk hushållning följs upp i årsredovisningen.
- Fullmäktiges resultatmål för 2016 har inte uppfyllts, kärnverksamheterna klarar sig inte inom den finansiering som för närvarande finns att tillgå.
- Landstinget klarar målsättningen att samtliga investeringar ska finansieras utan extern upplåning.
- Landstingets målsättning att finansiera det totala pensionsåtagandet till minst 33 procent vid utgången av 2016 uppfylls.
- Ett positivt balanskravsresultat har uppnåtts under 2016 och balanskravet bedöms därmed vara uppfyllt.

Umeå den 12 april 2017

Malin Westerberg Blom
Auktoriserad/certifierad revisor

Peter Bjureberg
Auktoriserad/certifierad revisor